

# Iskra

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZDRUŽENEGA PODJETJA ISKRA



Številka 38 - XVIII - 2. oktober 1979

To pot smo izjemno izšli že v torek, namesto v soboto. Vzrok je preprost: tako se je namreč tudi naše uredništvo vključilo v akcijo NNNP ter v najkrajšem možnem času pripravilo poročilo in slike z akcije v vsej Iskri ter tako pokazalo, da smo se tudi po informativni plati vključili v to izredno uspelo republiško akcijo.

Sicer pa je 6-mesečno delo in priprave na akcijo NNNP 79, ki so potekale v okviru SZDL, doseglo svoj vrhunec minulo soboto in nedeljo, ko je kakih milijon Slovencev, torej praktično vsi, če odštejemo najmlajše in najstarejše, sodelovalo v tej akciji, ki je pokazala, da sta zavest in potreba po ljudski obrambi in družbeni samozaščiti zajeli slehernega izmed nas, kar smo tudi konkretno dokazali. Pri tem velja še posebej opozoriti na dejstvo, da so akcije vodile krajevne skupnosti, to je teren, kar je tudi najbolj logično in pravilno.

Tudi Iskra kot celota je v tej akciji pokazala visoko pripravljenost, organiziranost in disciplino, o čemer se lahko prepričamo tudi iz naših poročil o tej akciji, ki pa so samo droban izsek iz celotne manifestacije, ki je v soboto in nedeljo zares prepričljivo in „do zadnjega moža“ zajelo vso Slovenijo.



Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je v ponedeljek, 1. oktobra zvezni sekretar za zunanjo trgovino Metod Rotar odprl letošnjo razstavo „Sodobna elektronika“, o kateri bomo obširneje poročali v prihodnji številki Iskre. Na sliki: gostje na ogledu razstave po otvoritvi.

## Akcija je zadovoljila

Sobota, 29. septembra, navaden delovni dan. Kljub temu pa se je v mnogočem razlikoval od drugih delovnih dni. Delavci Iskre - Avtoelektrike Nova Gorica, smo sicer prišli v soboto na delo kot običajno, vseeno pa smo bili vsi nekoliko pod vtisom akcije NNNP. Kaj se bo zgodilo, kako bomo ukrepali, smo se spraševali. Točno ob sedmi uri, 32 minut smo zaslišali znak sirene, ki je naznanjal nevarnost naravne nesreče. „Potres je, hud potres“, je završčalo med člani kolektiva, ki so takoj nato izključili stroje, glavne dovoze energije in poiskali sebi najprimernejši prostor za zaščito, kot da bi slo zares. Panike ni bilo, zaposleni so se ravnali po danih navodilih.

Takoj po znaku sirene se je sestel skupni odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, štab civilne zaščite, poveljstvo in pripadniki narodne zaščite, enote civilne zaščite, tehnično reševalni vod, vod prve pomoči, gasilski vod, radiobiološki vod, vod za vzdrževanje reda in komiteji za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Ukrepali so hitro in učinkovito.

V trenutku so bili blokirani vsi izhodi in vhodi v delovno organizacijo, pripadniki narodne zaščite pa so izvedli fizično zaščito objektov in pazili na morebitne tatvine družbenega premoženja. Ekipe prve pomoči so se zbrale na odredjenih mestih in podvzele vse potrebne ukrepe, ki jih je odredil štab civilne zaščite.

Prva poškodba. Delavka iz tovarne velikih zaganjalnikov si je pri teku iz

TOZD zvila gleženj. Ekipa prve pomoči je ukrepala v trenutku. Niti minuta ni pretekla, ko so ji že nudili prvo pomoč, jo dali na nosila in jo

(Nadaljevanje na 2. strani)



Enota za prvo pomoč iz DO Zmaj.

## Nič nas ne sme presenetiti

Velika vaja naše ljudske teritorialne obrambe in civilne zaščite je v soboto še enkrat potrdila, da smo trdni, enotni, da nas nič ne more presenetiti!

Že dolgo živimo v obdobju miru po težki in krvavi vojni, v kateri je naše ljudstvo dalo sorazmerno več žrtev, kot katerikoli drug narod. Želeli bi si zato tembolj, da bi poslej živeli v miru in ustvarjanju. Z vsemi silami delamo za to, ne samo doma, v družinah, v šolah in tovarnah, ampak tudi na mednarodnem prizorišču.

Drugače bi izgledal svet danes, če ne bi bilo gibanja neuvrščenih, v katerem igra prav Jugoslavija tako vidno vlogo. Vsaka pot predsednika Tita v tujino je v bistvu pot miru.

Tudi naše vsakdanje prizadevanje je torej usmerjeno predvsem v delo in mir. Toda prav tako se tudi zavedamo, da bomo lahko živeli in delali v miru samo, če bomo ohranili svojo strnjeno enotnost in če bomo v slehernem trenutku pripravljeni braniti svojo svobodo in neodvisnost. Sama pripravljenost in volja braniti seveda še nista dovolj. Ta volja mora imeti tudi stvarne osnove, biti moramo vsestransko sposobni, da se lahko borimo proti kateremukoli napadalcu. To pa prav pogojuje zahtevo po sodobni vojaški opremljenosti in vselej budni izvežbanosti nas vseh.

Današnja vojna postaja vse bolj totalna. Fronte, ki bi potekale zgolj na enem mestu, pravzaprav več ni. Vseposod je fronta in še posebej v zaledju, v proizvodnih enotah, v tovarnah. Brez proizvodnje in brez ljudi ne more fronta ničesar. Zato postaja tudi naša odgovornost vse večja. Organizacija splošnega ljudske

ga odpora, ki bi v primeru napada povsod zaživela v novo partizanstvo, nastop teritorialnih enot in zavest vseh delavcev, so zato tudi zanesljivo jamstvo, da bi zavrnili vse sovražnike pa tudi razlog za to, da se bodo napadalci že pred tem raje premislili.

Nismo in ne bomo nikomur vojno področje za razračunavanje; nismo in ne bomo nikomur kolonija. Hočemo ostati to, kar smo - neodvisna neuvrščena SFRJ.

Naša sobotna vaja je bila v tem okviru še ena preizkušnja več, tudi v naši veliki delovni organizaciji, v SOZD Iskra. Zato smo se s polno zavestjo in udarnostjo odzvali vabilu za sodelovanje. Pozivi na vajo so bili v bistvu kot pozivi za resnično akcijo. Ni bilo važno, na katero dolžnost je bil ta ali oni poklican. Različne so bile zadolžitve, kot so različne naše sposobnosti, leta in strokovno znanje. A vsi služimo isti stvari. V bistvu samim sebi, svoji samoobrambi in samozaščiti.

Zato smo torej nastopili vredni te naloge, pa tudi vredni imena delovne organizaciji, v kateri delamo in ki že sama po sebi igra tako pomembno vlogo v krepitvi obrambne sposobnosti naše dežele. Razni tehnični aparati z značko Iskre so dragoceno orodje v rokah naše jugoslovanske ljudske armade.

Pa tudi mi sami smo vselej pripravljeni, da iz delavcev, če treba, postanemo vojaki. Nič in nikoli nas ne sme presenetiti!

Mara Ovsenik

## DOKAZALI SMO, DA NAS NIČ NE MORE PRESENETITI!

### POTEK AKCIJE

Akcija sama je potekala takole: Na podlagi podatkov vemo, da je več diverzantskih skupin vdrla na območje SR Slovenije. V eni izmed svojih akcij so med drugim vpadli tudi v Ljubljansko banko na Trgu revolucije 2 in jo oropali.

V primeru, da diverzantom akcija ne bi uspela, je obstajala resna nevarnost, da bi se oboroženo uprli in zaminirali stavbo banke. V tem primeru bi bila ogrožena tudi stavba PPC Iskra Trg revolucije 3, ki se nahaja v njeni neposredni bližini. Zato je bilo potrebno ukrepati, podvzeti vse potrebne varnostne ukrepe za zavarovanje ljudi in premoženja.

V tem položaju smo v Iskri takoj podvzeli varnostne ukrepe, ki izhajajo iz „Varnostnega načrta“ II. stopnje stolpnice PPC in poteka trenutnih dogodkov.

Za izvedbo vseh varnostnih ukrepov je bila takoj aktiviran odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v PPC Iskri, kot o pooblaščenih izvajalec celotne vaje in enota narodne zaščite. Akcijo je vodil in koordiniral predsednik tega odbora ing. Marjan Dvoracek.

Tudi v Iskri je akcija „Nič nas ne sme presenetiti“ izzvenela organizirano, in zavestno, res, nič nas ni presenetilo! Po odločitvi odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v Iskra PPC, so delavci takoj po alarmu mimo in disciplinirano zapustili delovne prostore in se umaknili po stopnicah v pritličje, in skozi glavni vhod ob stavbi na Veselovo ulico ter naprej na evakuacijski prostor - v tem primeru je bila to ploščad pri spomeniku Borisa Kidriča.

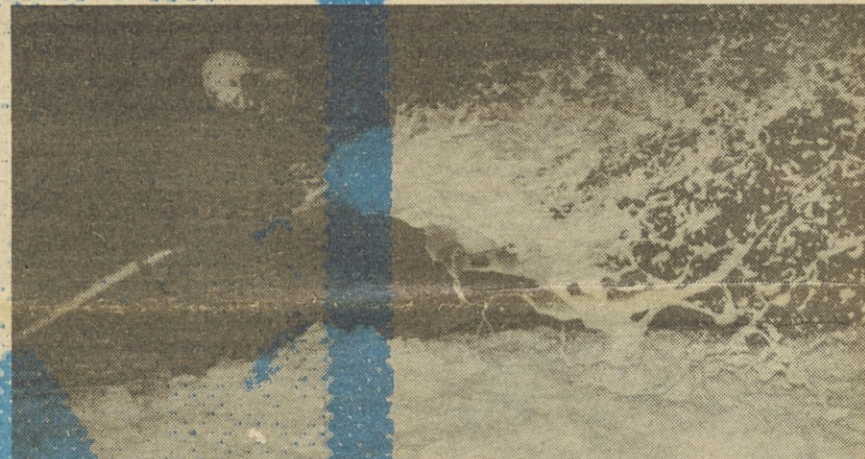
Potek dogodkov je pokazal potrebo po angažiranosti tudi posameznih ekip civilne zaščite.

### ZAVAROVANJE PPC

Po sprejetem obvestilu od predsednika odbora za LO in DSZ v KS Gradišče je predsednik odbora v Iskra PPC, takoj sklical sejo odbora, seznanil člane odbora z nastalo situacijo in odredil naslednje naloge: člane odbora za ljudsko obrambo in DSZ je

dnevnik dogodkov in sproti obveščal predsednika odbora, ali njegovega namestnika.

Za zavarovanje stavbe PPC je bilo odrejenih 90 ljudi - od vseh 134 zaposlenih. članov NZ, ki so bili razporejeni na naslednja delovna mesta: 2 člana narodne zaščite sta okrepila recepcijsko službo v glavni recepciji, dva sta zavarovala vhod in izhod javne garaže iz Šubičeve ulice v K-2, prehod med strojnicami Iskre in Ljubljanske



V nočni vaji pred akcijo NNNP so v skupni akciji gasilci DO Sava in Iskra pogasili požar v Iskrinem skladišču kemikalij.

zadolžil za posamezne naloge, ki izhajajo iz zadolžitve odbora ter določil člana za koordinacijo in povezavo s KS in LB. Načelniku NZ je ukazal, naj takoj aktivira enoto NZV v PPC, jo seznanil z nastalo situacijo in odredil konkretne naloge trojkam, jih razporedil na delovna mesta, ki so bila predvidena po načrtu. Vsem članom NZ, ki so bili razporejeni na izpostavljenega mesta, je dodelil orožje. Odbor za LO in DSZ pa je odredil dežurno službo in mesta dežurstva. Dežurni je sprejela vsa telefonska, pisarna in ustna obvestila, jih kronološko beležil v

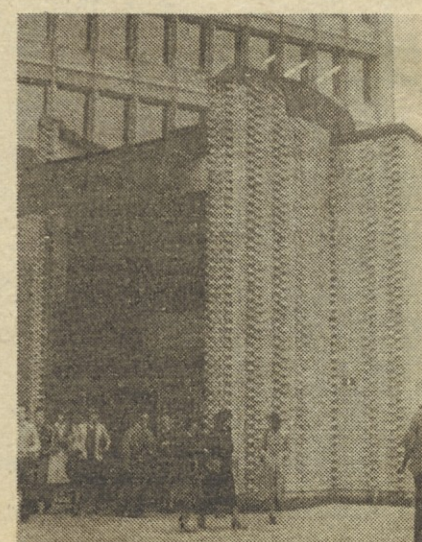
banke v drugi kleti so varovali trije člani narodne zaščite, za vhod in izhod iz javne garaže iz Šubičeve ulice v prvi kleti pa sta bila določena tudi dva člana NZ.

Prehod med strojnicami Iskre in Ljubljanske banke v prvi kleti so varovali trije člani NZ, prav tako so trije opazovali okolico na terasi stavbe PPC v 13. etaži, pri čemer so bili posebno pozorni na stavbo Ljubljanske banke. Tri člane NZ so določili za obhodno patrolo med Iskro, LB in KDIC; njihova naloga je bila, preprečiti poizkus prihoda nepoklicanim osebam v neposredno bližino stavbe PPC. Trojki NZ na stražarskem mestu pri izhodu in vходу v strojnici Iskra - LB v prvi in drugi kleti sta bili oboroženi še posebej, vodje so imeli avtomate, njihovi spremljevalci pa pištole. Prav tako sta bila člana NZ v glavni recepciji oborožena s pištolami. Polavtomastke puške sta imela tudi vodje trojk NZ v 13. etaži in obhodne patrole, spremljevalci pa so imeli pištole.

(Nadaljevanje na 2. strani)



Aleksander Bušen, predsednik skupnega odbora za LO in DSZ.



V pičlih 7 minutah je bilo 800 delavcev evakuiranih iz ogrožene stolpnice.

# DOKAZALI SMO, DA NAS NIČ NE MORE PRESENETITI!

(Nadaljevanje s 1. strani)

## EVAKUACIJA

Ker je bila iz stavbe PPC potrebna evakuacija zaposlenih delavcev, so na dodatna delovna mesta razporedil še več članov NZ in sicer v vsako nadstropje trojko, ki je skrbela, da bo nadstropje zares izpraznjeno. V te trojke so poleg dveh članov NZ avtomatično vključili receptorje etaž.

Evakuacijo, so opravili na ukaz odbora za LO in DSZ, in sicer po obeh stopniščih v pritličje skozi glavni izhod po ploščadi ob stavbi na Veselovo ulico in dalje na ploščad ob Prešernovi cesti pri spomeniku Borisa Kidriča.

Evakuacija iz gornjih etaž je potekala tako, da so zaposleni iz vsake druge etaže koristili eno stopnišče. Zapuščanje prostorov je potekalo po vrstnem redu, vodenem po internem ozvočenju v stavbi. Da pa bi potekalo zapuščanje stavbe nemoteno, brez zastojev in vznemirjenja ter panike, so bili po etažah od 14. etaže pa do



Gasilska enota pri gašenju na Savski cesti.



Enote za red in varnost so vzpostavile disciplinirano evakuacijo delavcev.

druge kleti, kot smo že omenili, razporejeni člani NZ in receptorke iz stalnega delovnega mesta, ki so skrbeli za red in disciplino pri evakuaciji, oziroma zapuščanju delovnih prostorov.

Trojka NZ, ki je bila odrejena v nadziku stolpnice PPC – jekleni kapi, je iz gornjega prostora do 14. etaže skrbela za pravočasno zapustitev prostorov in pregledala, v kakšnem stanju so zapuščeni prostori. Tudi ta trojka je bila povezana z vodstvom NZ z UKP radijsko zvezo. Ko je opravila svojo nalogo, je trojka predala to postajo trojki na opazovalnem mestu terase v 13. etaži.

Po izpraznitvi etaž so člani NZ vse prostore pregledali, v kakšnem stanju



Ranjence so takoj z lastnim kombijem prepeljali v Klinični center.



Iz stolpnice brž na zborna mesto.

so bili zapuščeni prostori, kako je bila shranjena arhiva ter po končanem ogledu pismeno poročali o ugotovljenem stanju načelniku NZ, ta pa odboru za LO in DSZ.

V pritličju so bila odprta vsa vrtljiva vrata, pri glavnem izhodu in stranska pri požarnih stopnicah. Pri vsakem izhodu sta bila tudi dva člana NZ, ki sta skrbela za red in usmerjanje zaposlenih k glavnemu izhodu. Ob glavnem izhodu so bili razporejeni trije člani NZ, ki so zaposlene usmerjali na evakuacijsko mesto. Tudi ti so skrbeli za red in disciplino. Na evakuacijskem mestu sta bili razporejeni dve trojki NZ, ki sta prav tako skrbeli za red in disciplino.

Ker je bila vaja določena le na osnovi ogroženosti, smo evakuirali samo zaposlene delavce v stavbi, ne pa tudi pomembni arhiv in imovino večje vrednosti, kar bi v primeru resnične nevarnosti seveda tudi morali in bili pripravljene storiti.

## PREGLED PRIPRAVLJENOSTI

Z vajo smo preverili in dopolnili še obveznosti, ki izhajajo iz področja varnosti in družbene samozasčite, saj smo preverili mobilnost in delovanje



V protiletalskem zaklonišču je bilo varno.

odborov za LO in DSZ, ter emot članov NZ, njihovo usposobljenost ter disciplino in odgovornost vseh zaposlenih delavcev v Iskrini stolpnici PPC, prav tako pa tudi informiranje za izvajanje režima v stavbi PPC, ki je dolo-



Tako je bil videti Šempeter po potresu.

## Akcija je zadovoljila

(Nadaljevanje s 1. strani)

odnesli v tovarniško ambulanto, ki k sreči ni bila poškodovana. Tudi ostali objekti niso bili poškodovani, le v skladišču tovarne delovnih sredstev se je sesul zložen material, ki pa ga je tehnično reševalni vod spet postavil na svoje mesto.

Ob 7.48 zazvoni telefon v pisarni skupnega odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito. Poziv je nujen. V centru Šempetra, v gostinskem objektu Modri hram je zasutih več ponesrečencev. (Ta objekt prav sedaj renovirajo). „Takoj prosimo, pošljite dve ekipi prve pomoči“.

Akcija je stekla v trenutku. Dva tovarniška kombija in tovorni avto sta na prizorišče strahotne naravne ujme odpeljala dve ekipi prve pomoči in ekipo tehničnega reševalnega voda, ki je bil opremljen s krampi in lopatami.

V centru Šempetra je bil že blokiran promet, kajti s porušeni objektov je na cesto zgrmelo kamenje in drug material.

Ekipa iz Avtoelektrike so nemudoma odhiteli v prostore nevidnega prizorišča potresa in nudile ponesrečencem (stirije so bili), prvo pomoč. Tiste, ki so bili najbolj poškodovani, so z nosili odnesli v kombi, ki je hitro odpeljal v dvesto metrov oddaljeno bolnišnico.

Med tem časom tudi v dvoriščnih TOZD in DSSS Avtoelektrike niso mirovali. Delavci so odšli na plano, bali so se namreč, da bo temu sledil še

moramo biti še posebno pozorni in v najkrajšem času odpraviti. Vsi so zavedamo, da ta akcija ni enkratna, pač pa kaže našo stalno budnost, nas kakršnakoli resnična nevarnost, elementarna nesreča nikakor ne presenetila.

O pripravah in poteku akcije je kolektiv seznanjen z internimi obvestili, kmalu po dvanajsti uri pa je skupni odbor za ljudsko obrambo in DSZ posredoval članom kolektiva pismeno poročilo in oceno akcije. V sklop hitre trega informiranja o katastrofalni elementarni nesreči v Avtoelektriki KS Šempeter pa sodi tudi pregled akcije skozi slikovni material, ki je bil razobešen na glavni oglasni deski ture po poteku akcije.

Tudi v dislociranih TOZD Avtoelektrike so bili na akcijo dobro pripravljene. Tako so v tovarni Odličkor Komen skupno s KS uspešno zadržali diverzantski napad sovražnika, ki ga je izvedel na kulturni dom v Komnu.

Ukrepani so hitro, aktivirali so vse ekipe civilne zaščite, v poljsko bolnišnico so odnesli ranjence, gasilci so pogasili požar, s skupnimi močmi so strli odpor sovražnika.

Sobotno jutro v Tolminu je bilo rahlo megleno. Na cestah običajni vrvež, vsi so hiteli na delo. Zaposleni v tovarni AET Tolmin so pričeli z delovnimi nalogami nekoliko negotovo, z obrazov jim je odsevala napetost.

Ob 6.30 se je oglasila sirena. Označevala je nevarnost diverzantskega



Seja skupnega odbora za LO in DSZ.

hujši potresni sunek. Spet poziv za ekipo prve pomoči. V osnovni šoli Šempeter je ostal pod ruševinami učenec sedmega razreda, ki mu je bilo treba nuditi prvo pomoč. Naša ekipa prve pomoči je skoraj pred pozivom odhitela na pomoč učencem, saj ima prav Avtoelektrika nad to šolo pokroviteljstvo.

Ob 7.44 se je spet oglasila sirena, tokrat z enakomernim enominutnim znakom, prenehanje vseh nevarnosti. Vsi zaposleni, razen ekip s posebnimi nalogami, smo se vrnili na svoja delovna mesta in nadaljevali z delom. Le tu pa tam je sodelavec vprašal sodelavca, kako se počuti, kakšno je njegovo mnenje o poteku akcije, kako je ukrepal ob znaku sirene.

Ob deseti uri je skupni odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito sprejel poročilo o poteku akcije in ocenil, da smo jo v TOZD in DSSS, lociranih v Novi Gorici speljali dokaj organizirano in uspešno. Ta akcija nam je vsekakor pokazala, kje obstajajo še slabosti in tiste šibke točke, naše pripravljenosti, na katere

pada. Ukrepani so hitro. V desetih minutah so bili delovni prostori izpraznjeni. Delavci so s hitrimi, vendar mirnimi koraki pod vodstvom narodne zaščite hiteli proti zaklonišču. Civilna zaščita je bila v pripravljenosti. Sledil je bombni napad, širili so se požari. V trenutku so enote CZ zavarovale požarno nevarne objekte in pogasile požar. Poskrbeli so tudi za ranjence in preprečevali drugo škodo, ki je nastala ob napadu. Ob 9.20 je sirena oznanila konec nevarnosti. Delavci so se vrnili na svoja delovna mesta, pričela se je akcija za odpravo posledic napada.

Navidezni napad na to TOZD je pokazal, da se vsi zaposleni zavedajo pomena pripravljenosti za odpor ob morebitnih resnih nevarnostih, zavedali so se svoje dolžnosti ob takih primerih.

Akcija NNNP so uspešno izpeljali tudi v Tovarni vžigalnih tuljav v Bovcu in v tovarni žarnic v Ljubljani.

Marko Rakušček

## IEZE ni bila presenečena

V IEZE so se na akcijo, oz. vajo NNNP '79 dobro pripravili. Teoretični del so obdelali že spomladi, temeljito so pregledali vse načrte in pripravili vse potrebno, za njihovo praktično izvedbo. Na predlog sindikata, ki je izvajal pobudo SZDL so izvolili operativni organ, ki je poskrbel za praktične vaje pred „dnevom NNNP. Morda je bila največja zanimivost vaje ta, da so združili akcije Mikroelektrike, Feritov, Orodjarne, Magnetov in Skupnih služb.

## OBVEŠČANJE

Da ne bi bilo nepotrebnih govoric in da bi vsakdo vedel, kaj se dogaja in kaj naj bi storil, so se mladinci obvezali, da bodo poskrbeli za temeljito obveščanje. Zato je izšel prvi Bilten NNNP že par dni pred vajo. V njem so bila objavljena navodila vsemu kolektivu, kako se ravnati v izrednih prilikah, naprimer ob bombardiranju, potresu in še kdaj. Navodila o zakloniščih, alarmih in ukrepih na delovnem mestu, so bila dober pripomoček na sestankih sindikalnih skupin, ki so kolektiv pripravile na akcijo.

V soboto, 29. septembra zjutraj so mladinci hiteli po delavnicah, proiz-

ovdnih halah in pisarnah z novimi obvestili. V Biltenu je pisalo, kakšen je položaj, kako se je treba obnašati, kaj delati, kaj narediti če pride do alarma. Glavni direktor, ki je v vlogi komandanta vodil operacije, je imel tako možnost hitro in učinkovito obvestiti kolektiv o vsem, kar se je in se bo dogajalo.

Prišlo je do bombnega napada. V dveh tovarnah je gorelo, hoteli so reševati ranjence. Enote civilne zaščite so hitro, energično in urejeno opravljale svoje naloge. Mladinci so se takoj povezali z operativnim organom in direktor Gojmir Glenkuš, ki je prej pregledal (Nadaljevanje na 3. strani)



Težje ranjence so prepeljali v šempetrsko bolnišnico.

MAK

# IEZE ni bila presenečena

(Nadaljevanje z 2. strani)

osebno ves položaj, je dal potrebne informacije, kaj se je zgodilo, kaj so naredile enote civilne zaščite, kolikšna je škoda in kako je z ljudmi, ranjenci.

Dobro uro po bombnem napadu so vsi delavci na stegenskem kompleksu IEZE obveščeni o tem, kaj se je zgodilo in kaj je še treba storiti ter kaj je treba delati.

## UČINKOVITO, ORGANIZIRANO SODELOVANJE S KRAJEVNIMI SKUPNOSTMI

Vaja je obsegala na stegenskem kompleksu IEZE bombni napad in požara v Magnetih in Orodjarni. Ob napadu je bilo več delavcev ranjenih. Med napadom je bilo treba zavarovati delovne kolektive — umaknili so se v zaklonišča.

Vaja je potekala zelo urejeno. Že pred ranega jutra so tovarišice in tovariši narodne zaščite z rdečimi trakovi na rokavih zaščitili vse vhode in okolice tovarn. Ob alarmnem znaku so se delavci iz vseh delovnih prostorov umaknili v zaklonišča v TOZD Feriti in mikroelektroniki. Vodja zaklonišča je preveril za red in preveril dokumente, ki so bili v zaklonišču, med katerimi sem tudi jaz, ki sem postal „sumljiv“, se sredi napada poslikal in hotel iz zaklonišča. Dobra in učinkovita kontrola.

Ko smo že pri kontroli, naj povem, ni bila na cesti in okoli tovarn le za tras. Kar trikrat so me z energičnim rokom in dvignjeno roko ustavili in zahtevali „da mirujem“. Enkrat so mi celo hoteli „zapleniti“ oba fotoaparata. Šešala me je vsesplošna propustnica, ki jo je podpisal načelnik civilne zaščite. Obhodne patrulje so med alarmom pregledovale okolico tovarn, signale tu in tam kakega „potepuha“ ali v zaklonišče.

Ob koncu alarma, ko so prenehale padati bombe, so stopile v akcijo gasilci in reševalne enote in enote prve pomoči. Gasilci so s strokovnimi priprili, gasilnimi aparati in z vodo.

Ranjene so prenesli na „rezervni“ položaj, kjer so jim nudili prvo pomoč, jih obvezali in transportirali v bolnico. Vse je potekalo hitro, učinkovito, brez panike in v skoro popolni tišini. Le tu in tam odsekan ukaz, opozorilo ali opomin. Po vaji so vse enote analizirale svoje delo in ugotovile, kaj je šlo dobro in kaj bi bilo treba še popraviti. Med vso reševalno akcijo je delo sinhroniziral osebno „na terenu“ glavni direktor Blenkuš Gajmir, ki je ostal tudi pri kritičnih analizah.

## UČINKOVITO SODELOVANJE S KRAJEVNIMI SKUPNOSTMI

TOZD izven Ljubljane so imele svoje samostojne vaje, ker ima DO IEZE svoje TOZD in delovne enote kar v 7 različnih občinah. V Trbovljah so Iskraši delali v vojnih pogojih in vojni program v proizvodnji. „Viške“ delavcev so dali na razpolago krajevni skupnosti. V tej TOZD so poskrbeli tudi za „rezervne“ odbore vseh družbenopolitičnih organizacij. Tako so se sestali kljub „mobilizaciji na terenu“ izvršni odbori sindikata, ZK, ZSMS in ZB sklepni in so lahko sprejeli potrebne sklepe.

V Žužemberku so imeli ob bombnem napadu velik požar. Kaj pomeni Suhokranjčanom Tovarna keramičnih kondenzatorjev dokazuje že to, da so ob znaku siren prihiteli na „kraj nesreče“ kar štiri gasilske enote iz okolice, ki so pomagale domačim gasilcem.

V TOZD Keramika v Vižmarjih pa jih je v meglenem jutro prizadel potres. Evakuacija delavcev na varno je bila hitra, skozi več izhodov, režijci so se umaknili iz drugega nadstropja skozi okna na teraso in s te na tla, da ob „umiku“ ni bilo drenaže ne zmede. Iz kleti so klicali ranjenci, ki so ostali zasuti, te so reševalci kmalu rešili in enota prve pomoči jim je nudila takoj pred tovarno v parku na klopih prvo pomoč. Gasilci pa so pogasili požar, ki je nastal ob potresu.

## JE VAJA USPELA?

Vsekakor. Že samo dejstvo, da smo se vsi skupaj spomnili cele vrste nesreč, ki bi se lahko zgnile na nas je nekaj. Še več pa je vredno, da smo povsod poskusili praktično in teoretično, kako smo pripravljeni za večje delovne nezgode, za primer povodnji ali potresa, požara ali celo vojne. V akciji so bili štabi vseh enot, ki so bili doslej le teoretična postavka, vsaj ponekod. Vsakdo ve, kaj je njegova naloga, njegovo mesto in njegova odgovornost pred delovnim kolektivom in vso našo družbo.

FY



Straža pri vходу v tovarno.



Opazuje nebo, da ne bi presenetila letala.



V štabu CZ med posvetom.



Evakuacija otrok in partizanske šole.



V TOZD Feriti: hitra pomoč ranjenim.

## Prisebnost in samozaščitna usposobljenost

V SOBOTO, 29. 9. 1979 OB OSMI URI — SAVSKA c. 3

Proizvodne prostore TOZD TELA in upravno zgradbo delovne organizacije ISKRA—AVTOMATIKA so ob 8. uri stresli sunki potresa sedme stopnje po Mercalijevi lestvici.

Člani štaba za civilno zaščito, ki so takoj po potresu ugotavljali nastale posledice in pripravili vrstni red reševanja ljudi in premoženja, so ugotovili škodo na zgradbi montaže ter v tretjem in petem nadstropju upravne zgradbe.

V času, ko so delavci pod nadzorom enot za red in varnost disciplinirano in hitro zapuščali skozi zasilne izhode gradbene objekte, so tehnično reševalne ekipe usposobile dohode za enote prve pomoči v montažo in

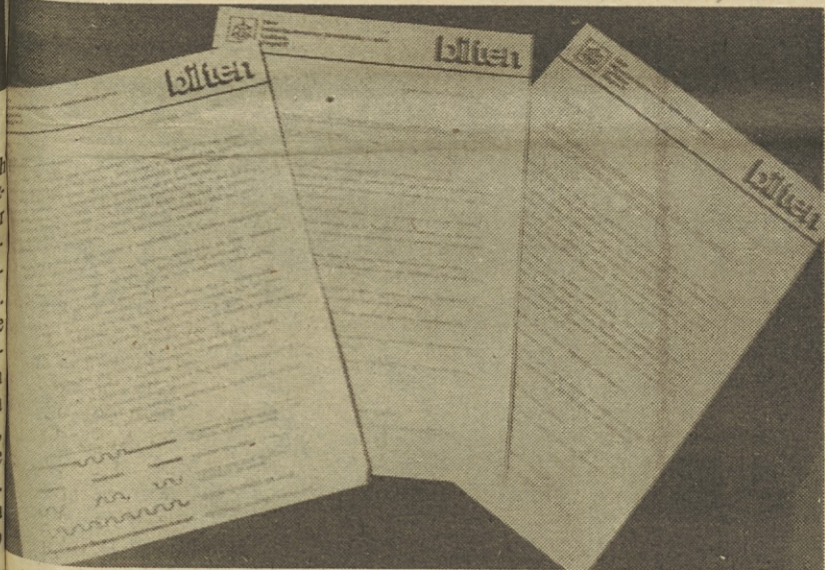
upravno zgradbo. Iz poročil vodij oddelkov je bilo namreč ugotovljeno, da je v montaži poškodovanih deset delavcev, od teh dva huje, medtem ko iz poslovne zgradbe pogršajo dva delavca.

V štab civilne zaščite je bilo javljeno:

- o izbruhu požara za orodjarno, ki je nastal zaradi poškodb na instalacijah,
- zaradi izklopitve toka se je v upravni zgradbi ustavilo dvigalo,
- v galvaniki se je razlil balon z nitroražredčilom — obstaja možnost eksplozije in požara.

Nesreče, ki praviloma spremljajo naravne katastrofe ali nastajajo kot njihove posledice. Pripravljenost in

(Nadaljevanje na 4. strani)



bliten je izšel večkrat na dan.



TOZD Keramika v Vižmarjih sta prizadela potres in požar.



Analiza po opravljeni akciji.

## Zažigalna bomba poškodovala »Zmaj«

Zaradi sporočila ob prihodu sovražnih letal je v delovni organizaciji Zmaj točno ob desetih rezko zatulila sirena. Nekaj trenutkov zatem je med tovarniškimi prostori in železniško progo eksplodirala zažigalna bomba ter delno porušila proizvodne prostore in povzročila hujski požar. Človeških življenj k sreči ni terjala, saj so se delavke in delavci Zmaja že nekaj deset sekund po alarmu umaknili v protiletalski zaklonišči.

Reševalna akcija je takoj stekla. Hkrati je goreči in porušeni objekt začela reševati dobro pripravljena gasilska enota, pripadniki narodne zaščite so zavarovali prostore, ekipa prve pomoči pa je začela reševati ranjence.

Že nekaj minut po sovražnikovem napadu in eksploziji zažigalne bombe so dobro pripravljene Zmajeve ekipe rešile oba ranjenca, zavarovale ogrožene naprave pred požarom, požar sam pa lokalizirale in končno tudi pogasile. S tem pa akcija še ni bila povsem končana — na ključna mesta v tovarni so postavili stražarje, enota prve pomoči pa je še pred tem odpeljala oba ranjenca v Klinični center.

Kaj naj še povemo o akciji „Nič nas ne sme presenetiti“ v delovni organizaciji Zmaj? Le to, da je dobro uspela, za kar imajo zasluge vsi delavci tega kolektiva.

Dr



Gasilska enota Zmaja se je izkazala.



V Zmajevem zaklonišču med vajo.

# Nas v Elektromehaniki res ne bo nič presenetilo?

Opozorilo na poplavo, letalski napad, vdor diverzantskih skupin so bile predpostavke zaključka akcije NNNP v DO Iskri Elektromehaniki v Kranju. Tokrat so bile vojna in naravne nesreče le zaigrane. Vendar bi morali prav vsi tako ravnati, kot da gre zares. Že jutri, pojutrišnjem nas to lahko doleti.

Vaja, izvedena v soboto, torej ne bi smela biti le igrice. Ob pripravljenih alarmih so mnogi obsedeli, češ saj ne gre zares. Ne glede na poročilo o izvajanju aktivnosti v Elektromehaniki, ki je bilo poslano odboru za izvedbo akcije NNNP — ne morem zapisati, da je vaja v celoti uspela. Ovijanje resnice v celofan bi tokrat le škodovalo.

Čeprav je bilo v zadnjih dneh pred zaključno vajo osveščanju delovnih ljudi in občanov namenjena velika pozornost, so posamezniki hoteli le statirati; na srečo je bilo teh le malo — večina pripadnikov enot civilne in narodne zaščite ter članov odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito, družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov je dobro opravila naloge in aktivnosti.

To velja še zlasti za tiste temeljne organizacije, ki so načrtovale vaje skupaj s krajevno skupnostjo ob prisotnosti večjega števila občanov.

Za dobro obveščenost delavcev, ki so v soboto nemoteno delali, je bilo v Elektromehaniki poskrbljeno. Oddelek za obveščanje je aktiviral vse svoje moči, pomagali so tudi drugi. S skupnimi močmi smo izpolnili program obveščanja zaposlenih na obeh lokacijah v Kranju, ki je temeljil na tesnem sodelovanju vseh delavcev na področju informiranja v DO Iskri Elektromehaniki, DO Sava in KS Stražišče. Izšle so štiri skupne številke Obveščevalca, v posameznih sredinah pa še posebne številke. S tem smo Iskraše, Savčane in krajane Stražišča enotno obveščali o namenu in poteku akcije NNNP ter analizi in odmevnosti samih aktivnosti.

## OBVEŠČEVALCI SPOROČAJO

Naš stalni sodelavec Alojz Jug nam je že v soboto posredoval ugotovitve o poteku vaj v TOZD TEL na Blejski Dobravi, kjer so po prvih vtisih za-

dovoljni in prav je, da napišem, kaj vse so načrtovali.

Med 9. in 10. uro so predvideli požar na severozahodni strani skladišča oz. proizvodne hale. Želeli so preizkusiti enote civilne zaščite in enoto narodne zaščite. Zagorelo je ob 9.15. Sestal se je štab CZ, aktiviral enoto za protipožarno varnost, ki je pričela z gašenjem z zunanje strani, v skladišču je bila namreč lesena in kartonska embalaža, zato električne instalacije niso uspeli izklopiti.

Ob izbruhu požara je bilo nekaj ljudi ranjenih, ena oseba pa pogrešana. Zato so člani enote CZ za reševanje in odstranjevanje ruševin začeli z iskanjem in reševanjem ponesrečenca,



V Telekomunikacijah je bilo dežurstvo za stalno zvezo s štabom v DO Sava in KS Stražišče.



Ranjenima gasilcema je ekipa CZ takoj nudila prvo pomoč in ju odpravila v bolnišnico.



Brez sodelovanja enote za gašenje s peno iz Save, bi kemikalije težko pogasili.

enota za nujno prvo medicinsko pomoči pa je takoj pomagala ranjenim delavcem. Za red in varnost v proizvodnji je skrbela enota za red.

Enota narodne zaščite je dobila nalogo preprečevanja diverzij ter evidentiranja in javljanja sumljivih oseb in pojavov. Zavarovali so tudi prostore, ki niso pod stalnim nadzorstvom.

V vaji je sodelovalo v enotah CZ 35 delavcev, v enoti NZ pa 14. Dežurstvo je bilo uvedeno od 4. do 21. ure. Aktivnost pripadnikov civilne in narodne zaščite je bila dobra.

Ugotovljene so bile naslednje pomanjkljivosti: enote CZ so pomanjkljivo opremljene, pri dveh hidrantih bo treba za dostop do ventilov pripraviti lestve, pri enem pa dodatni ventil, hidrant v lesenem skladišču je neuporaben, ker je v primeru požara nedostopen.

Za gašenje na nekaterih mestih proizvodne hale so vodovodne cevi prekratke, pri dveh hidrantih bo treba montirati omarici. Čeprav je bila enota narodne zaščite aktivirana šele drugič, je bilo zavarovanje objekta in dostopa do mestopozara uspešno. V bodoče pa bo le treba posvetiti več pozornosti izobraževanju in usposabljanju pripadnikov enote.

Vajo v TOZD TEL so si ogledali tudi predstavniki skupščine občine Jesenice in KS Blejska Dobrava in pohvalili pristop ter izvedbo.

V večernem času so predvideli zračni napad. Ob alarmu so aktivirali vse dejavnike za izpolnitev nalog za zatemnitev proizvodne hale. Ker to ni možno drugače, so izključili razsvetljavo. Seveda bi tovarna tudi ob zatemnitvi morala nemoteno delati dalje. Ustrezen način za možnost zatemnjevanja proizvodne hale bodo morali poiskati, so povedali predstavniki oddelka za ljudsko obrambo SO Jesenice.

## ŠOLSKI CENTER SOZD ISKRA V PRIPRAVLJENOSTI

Drago Papler, dopisnik ŠC SOZD Iskra v Kranju mi je že v zgodnjih jutranjih urah sporočil, da se je šolski center vključil v NNNP z obrambnim dnevom. Najbolj aktivni so bili seveda mladi. Ob 6. uri so sklicali sejo pred-

sedstva OO ZSM in zastražili vhod v šolo. Sestal se je tudi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito, seznanil z izredno situacijo, pregledal obrambni načrt, uvedel dežurstvo. Povezali so se s štabom DO Iskre Elektromehanike, aktivirali kurirsko službo in poskrbeli za mobilizacijo.

Ob 7.30 so izpraznili ŠC. Učenci in učitelji so se umaknili pod Šmarjetno goro in na Jošt. Kasneje so izvedli tudi zatemnitev ŠC, aktivirali enoto PMP ter pripravili in pregledali opremo za reševanje.

Organizirali so tudi ve odredov in ekip iz 14 razredov s 600 učenci: odred za opazovanje in obveščanje, za protitankovske ovire, za protidesantno utrjevanje zemljišča, kurirsko službo in zavarovanje objekta.

Predsedstvo osnovne organizacije ZSM je izvedlo dezinformacije na prometni signalizaciji na križišču pred Iskro v Savski Loki, blokiralo cesto pri Puškarni ob DO Sava v Stražišču in razviloz zastave na Šmarjetni gori.

Tehnično informativna služba je izdala izredno izdajo mladinskega glasila PLUS-MINUS in se povezala z uredniškim odborom skupnega glasila Obveščevalca, ki so ga izdajale DO Iskra, Sava in KS Stražišče.

## POŽAR NA LABORAH

Ljubo Zaplotnik, dopisnik in organizator obveščanja na področju naših temeljnih organizacij na Laborah nam je javil, da so ob 11.19 diverzanti zazgali barako z vnetljivimi snovmi pred objektom Telekomunikacij. Gasilske enote Iskre na Laborah, DO Sava in KS Stražišče so požar hitro pogasile. Posebej je treba pohvaliti usposobljenost in hitro posredovanje poklicne enote DO Sava, ki so gasili s peno, saj bi brez njih požar težko omejili kaj šele pogasili. Med gašenjem sta bila ranjena dva gasilca, za njuno reševanje so poskrbele enote prve medicinske pomoči.

Naj omenim še to, da je bila izvedba akcije NNNP na Laborah zasnovana na tesnem sodelovanju Iskre, Save in KS Stražišče. Vajo so si ogledali tudi učenci osnovne šole Lucijan Seljak.

(Nadaljevanje na 8. strani)

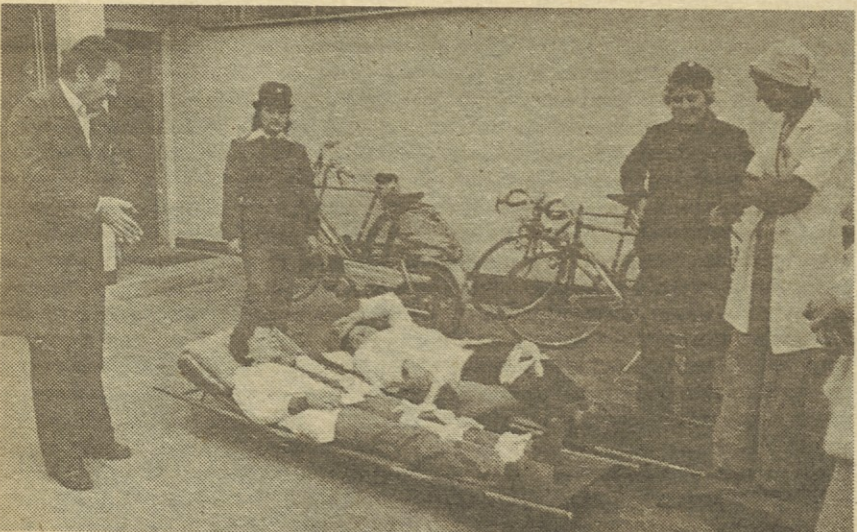
# Prisebnost in samozasčitna usposobljenost

(Nadaljevanje s 3. strani)

usposobljenost članov štaba in enot civilne zaščite, narodne zaščite, predvsem pa samozasčitna usposobljenost vseh delavcev je posledice potresa v veliki meri omilila.



Požar je izbruhnil na desnem delu zgradbe TOZD SVN.



Dve delavki sta bili huje ranjeni. Pomoč je bila hitra.

nih zakloniščih, ki se nahajajo v neposredni bližini TOZD.

Pravočasen umik v zaklonišča je imel za posledico le pet ranjenih, katerim so enote prve pomoči nudile takojšnjo medicinsko pomoč po težini poškodb.

Na samih tovarniških objektih večjih poškodb ni bilo. Posledica bombnega napada je bil požar, ki je izbruhnil na južnem delu TOZD SVN, kasneje pa še v skladišču maziva in goriva. Na hitro intervencijo gasilske enote pa je bil kmalu lokaliziran in pogasjen. Nastala škoda je bila na nekaj strojih ter električni in plinski napeljavi.

## ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

Po končani akciji NNNP je bila tako na lokaciji Savske ceste 3 kot v Stegnah narejena analiza poteka z zaključnimi ugotovitvami, ki so bile kot ocena posredovane v krajevno skupnost Savsko naselje in v Krajevno skupnost Dravlje. Povzemimo le nekaj najbistvenjših ugotovitev:

- tako predpostavke za načrt vaje kot nastale situacije po potresu, oz. letalskem napadu so bile skrbno in dobro pripravljene in so operativno zajele vsebinsko zamisel načrtovanega programa akcije NNNP.

- Potek obeh akcij je skozi praktično dinamiko prikazal zlasti:

- zelo dobro operativno in strokovno usposobljenost tako štaba kot enot civilne zaščite in narodne zaščite ter odbora za LO in SZ,

- usposobljenost, opremljenost in trenutno popolnjenost vseh potrebnih enot (RDK, ekipa za prvo pomoč, gasilska ekipa itd.), kjer se je pokazala predvsem preslaba opremljenost ekip, le nekoliko boljša popolnjenost enot ter izredna pripravljenost,

- kontinuirana dejavnost družbeno političnih organizacij (predvsem v predpripravah). In to v prvi vrsti dejavnost sindikata kot nosilca krepitve varnostne kulture in zavesti delovnih ljudi.

- samozasčitno usposobljenost in s tem disciplino delovnih ljudi v primerih naravnih nesreč ali vojne, ki se je tokrat pokazala kot izredno visoka.

Š. D.



Seja skupnega odbora za LO in DSZ na Laborah.



Delavci so se zatekli v zaklonišče v Savski Loki.



Ob 6.30 je bila izredna seja odbora za LO in DSZ DO Elektromehanika







